

• Nyt fra historisk Videnskab i Ind- og Udland.

31. Januar 1915 døde Gustav Bang, kun 43 aar gammel. Allerede 1897 havde han skrevet og forsvaret sin disputats: *Den gamle adels forfald*, hvis thesis var, at den inderste aarsag til, at den gamle danske adel i 1660 mistede sin politiske magt, var dens fysiske og psykiske degeneration, der ytrede sig i dens slægters og individers stærkt formindskede levedygtighed og forplantningsevne. Rigtigheden af denne thesis blev straks ved disputationen stærkt bestridt fra forskelligt udgangspunkt af Thiset og Rubin, og en paafølgende diskussion i dette tidsskrift (7 R. I—II) mellem dem og Bang viste, at de argumenter, der lod sig fremføre for den, var for svage, og at det grundlag, hvorpaa den skulde hvile, svigtede. Imidlertid var det for dansk historisk forskning en vinding at faa dette spørgsmaal gennemdrøftet, og Dr. Bang havde ved at fremdrage det og ved den maade, hvorpaa han havde søgt at besvare det, vist sine store evner og sin selvstændighed som historisk forsker.

Ved samme tid fæstnede Bangs politiske opfattelse sig som socialdemokratisk, og da han tillige tog del i praktisk politik, blev det nærliggende for ham at anvende sine forfatterevarer og sin historiske viden i den praktiske politiks tjeneste, dels ved udarbejdelsen af populærhistoriske skrifter, bestemt til at skaffe historisk viden lettere indgang i danske arbejderkrese, dels ved populære fremstillinger af Socialdemokratiets idealer, fremtidsmaal og stilling til foreliggende politiske spørgsmaal. Trods denne store forfattervirksomhed fandt Bang dog ogsaa tid til videnskabelige arbejder. I 1902

udsendte han *Kapitalismens Gennembrud*, en klar og livlig skildring af industrialismen i England i slutn. af det 18. aarh.; den var betegnet som første bind af et værk, hvis samlede titel skulde være „Kapitalismens Tidsalder“ — men det blev ved dette første bind. I 1906 udsendte han *Kirkebogsstudier*, hvori han paa grundlag af et meget stort, hidtil ikke benyttet materiale, de fra det 17. aarh. bevarede kirkebøger, som han havde behandlet med skarpsindighed og nøjagtig videnskabelig methode, gav interessante oplysninger om befolkningsforhold i Danmark i det 17. aarh., paaviste befolkningens bevægelighed og omflytten og indføjede det store vagabonderende proletariat som et nyt træk i billedet af hin tid.

Dette sidste arbejde viste ligesom hans disputats Bangs videnskabelige evne til at finde nyt materiale og gøre selvstændige iagttagelser. Dansk historieforskning har da ved hans alt for tidlige død lidt et tab, som ikke let lader sig erstatte; thi Gustav Bang var i Danmark den eneste repræsentant for en historisk retning, som i den store verden udenom os nu har mange betydelige navne, den, der til maal for sin forskning sætter sig historisk at belyse og uddybe de mange samfundsproblemer, som den socialdemokratiske samfundsopfattelse først har fremdraget.

Erik Arup.

Den 7. Februar 1915 døde Historikeren Arnold Heise. Efter at have virket med megen Dygtighed og Nidkærhed i Skolens Tjeneste — først som Adjunkt ved Herlufsholm Skole og i Viborg, senere som Overlærer i Roeskilde, fra 1892 Rektor ved Viborgskolen — havde han 1908 trukket sig tilbage fra denne Gjerning; ved sin Død var han 77 Aar gl. Tidligt havde Heise dog ogsaa gjort sig bekendt ved videnskabelige Arbejder, og dette Tidsskrifts 4. og 5. Række indeholde et betydeligt Antal Afhandlinger af ham om det 16. Aarh.s Historie. Han havde sat sig til Maal at fortsætte Allens Fremstilling af Frederik I.s og Christian III.s Historie, og Allen var vel ogsaa den Historiker, med hvem Heise i sin Undersøgellesmaade var mest beslægtet. Han var trængt